

PEQUENOS PALIQUES

O XORDAN DOS VELLOS POLITECOS

Por VALENTIN PAZ ANDRADE

(Especial pra "CÉLTIGA")

Friaxe d-inverno nórdico nas vías soedosas. Anoi-tecéu moi cedo. Van chegando, ben acochados en sobretodos e bufandas, os seareiros da tenida, de luguete un pouco murriosa e un pouco azoriniana. Lugar do xuntoiro, cotidián e chismorreiro, o mesmo pode ser unha rebotica fenicada, que o recuncho d-un café provincial, mouro e fumoso, c-os vidros embaizados pola humedad.

Todolos feitos da vila ecoanxe n-esta cova de marmuradores. Tanto compre que o tema perteneza a vida privada d-unha familia, com-a vida da outra familia municipal e mesta qu-é o pobo: Sempre se han de exercitar n-el os coiteiros afiados da crfteca. Cando a conversa propende ó anacrónico, xa se sabe, fálase da politeca. I-e moi doado que algún dos tertuliáns, dandolle tono solemne a verba, se digne falar d-este xeito:

—Esto non ten traza. Non se olla saída prâ enleada que se enredou un 13 de setembre de que xa nos imos esquecendo. Mais eu digovos que foron, propriamente, os vellos politecos quens truxeron o que despois d-eles se chamou novo réxime. C-os seus errores crónicos, c-o seu empeiramento en non renovar os procedimentos do goberno, abusando das liberdades, perdendo o tempo no palramento, consentindo as eisaltacións dos cataláns, afociñando diante os obreiros... prepararon o advenimiento da xeneralada. Non hai, pois, razón a queixarse.

E cuase inevitabel que o noso home remate o seu parafeo botando man, com-a d-un broche d-ouro, d-esta socorruda frase feita:

—Cada pobo ten o goberno que se meresce...

Supoñamos que calou o pali-queiro tertulián e cavilemos un istante nas suas verbas entonadas.

Imos a concederlle que sexa verdade canto dixo dos vellos gobernantes españoles. Démoslle a nosa conformidade á xustificación do residenciamento en que están, pol-a ruindade das suas obras precedentes ó esborrallamento do ano vintetres. Mais zé agora?

Sinxelamente haberemos de confesar que, dende a histórica data setembrina nada lle poden botar en cara ós gobernantes antigos, os mais ardentes defensores dos novos. S-estes se louban por aseguradores do orde querédelos mais ordeados qu-Bugallal ou Cierva? Se os da ditadura son bos celadores da paz pública ¿podesse citar quén aventaxe en ser pacíficos a García Prieto ou a Alcalá Zamora? ¿onde se toparán ciudadáns más mansos, mais resiñados, mais conformistas con todal-as medidas ordeadas polo goberno que os deshaiciou? ¿Non están demostrando maor espírito de obediencia e disciplina que os mesmos militares?

N-outros países, os politecos barridos das esferas da gobernanza pol-a trucada d-un golpe d-Estado,

aventuráronse a traspoñer as fronteiras e, libres do perigo das represións, déronse a combatir aos seus nemigos, pol-a propaganda ou a conspiración. Ven á vista temos o fenómeno nas tres penínsulas sureuropeas — grega, romana, ibera — que nin que se puxeran d-acordo pra resucitar os gobernos absolutos. N-España os politecos, despois do troque de réxime, en lugar de pasar a categoría de nemigos da ditadura, convertíronse nos seus mais dóctiles colaboradores. Ficaron reducidos a homes vulgares, sen ideas no pensamento, nin rebeldías no corazón. Somellan unha inofensiva eraze pasiva, que cobra arregaladamente os retiros d-ex ministros, sen alteirar por nada o seu perxeno enigmático, com-as curuxas da eirexa, frías e quedas, que teñen asegurado o sustento, chova ou trone, no oleo votivo dos lampadarios.

Dénantes, os vellos politecos hispano-americanos ter, gravitando n-anchoa das suas costas, todolos pecados maxinabres. Cecais non habería por onde collellos como o vulgo dou en decir. Agora non. Os vellos politecos hispano-americanos báñanse na ética dos rexeneradores coma nas agoas d'un Xordán e saen purificados, inmaculados, anxelicales. Hoxe, ao meu ollar, ningún os supera com-a encarnación de cantas virtús pregoanxe oficiosamente indispensables en todo bon patriota.

As panaceas do Diretorio cívico-bético que está facendo a nosa felicidade poden atopar algúna resistencia nos cibdadans isolados, n-este xornalista, n-aquel home de cencia, no intelectual d-acolá. Nos vellos politecos, ningunha. A ningún d-eles houbo que o meter na cadea. A rexeneración que se predica dende as outuras do poder, poida que non chegue ao pobo; os ntigos gobernantes, si. D-estes p-

dese certificar qu-están xa rexenerados. Perfeitos "homés de boa fé", pol-a sua sumisión a marcha dos acontecimentos, pol-o edificante acatamento a forza das circunstancias, n-esta vacación de tres anos longos adequeriron, pra recaudar de novo o poder, aquel-es merecementos que malperderan n-as épocas en que o detentaron. ¿Por qué, pois, han seguir aleixados dos cárregos pra que tan aptos se amostran? Moito nos trabucamos, cu o Sr. Primo de Rivera non tardará en facer esta meditación que nos adiantámonos a pubricar, i-entón, devolverállas sin mora o que lles arrebatara un dia.

O fin i-o cabo, os nosos inxuriados vellos politecos, n-o tempo que levamos de ditadura, teñen-los demostrado compridamente que son os persoerios más dignos d-esta lanuda agnocracia que é hoxe España.

Galicia, San Martiño, 1926.

FUMEN

AVANTI

